

Část 1:

Vymezení použitých nástrojů metainformačního systému

Pro metodický popis výkazů a k nim přiřazených datových souborů se v této příloze používají jako nástroje formalizovaného popisu objekty metainformačního systému Bankovního informačního systému. Každý objekt metainformačního systému je určen svým kódem a názvem a podrobněji specifikován slovním popisem a dalšími znaky, jako např. vztahem k jiným objektům, vazbou na účetnictví, typem a délkou hodnoty.

A. Objekty metainformačního systému

- 1) Informační prvek, který představuje informační jednotku zpracovávanou informačním systémem. V metodickém popisu datových souborů informační prvek definuje určitý ekonomický pojem používaný v bankovníctví a popisuje jemu přiřazený ukazatel. Každému informačnímu prvku je přiřazena určitá sada parametrů pro podrobnější specifikaci vlastností údajů, které jsou odvozeny od daného informačního prvku. Popis údajů obsažených v datovém souboru je proveden stanovením konkrétních hodnot parametrů pro informační prvky přiřazené k datovému souboru. V případě, že přímo u informačního prvku jsou konkretizovány konstantními hodnotami některé parametry z dané sady parametrů, vznikne sekundární informační prvek, odvozený od původního primárního informačního prvku. Sekundární informační prvky jsou označeny složenými kódy odvozenými od příslušných primárních informačních prvků. Popis informačních prvků v závislosti na povaze popisovaného ukazatele obsahuje obvykle vymezení jeho vazby na účetnictví.
- 2) Parametr, který charakterizuje určitou vlastnost (atribut) informačního prvku nebo datového souboru. Hodnoty vlastností charakterizovaných prostřednictvím parametrů jsou stanoveny číselníky nebo datovými typy, které jsou přiřazeny k jednotlivým parametrům. Konkretizace hodnot parametrů u informačních prvků je provedena pomocí položek a domén číselníků nebo domén nad datovými typy, které jsou spojeny s předřazenými operátory určujícími charakter konkretizace podle bodu 5 této části přílohy.
- 3) Číselník, který představuje účelově definovaný seznam objektů stejného typu - položek číselníku. Číselník vymezuje platný obor přípustných hodnot, jichž může parametr přiřazený k číselníku nabývat. Číselník může mít hierarchickou strukturu, která je popsána pomocí součtových položek (nadřazená úroveň) a elementárních položek (podřazená úroveň) obsažených v doménách odpovídajících součtovým položkám. Součtové položky číselníků jsou označeny kódem začínajícím znaky „S_“. Při statické konkretizaci parametru položkou číselníku je před kód položky předřazen operátor „Položka“ (alternativně označovaný znakem „=“).
- 4) Datový typ, který představuje množinu hodnot využívaných pro určení oboru přípustných hodnot parametrů v případech, kdy k parametru nelze přiřadit číselník nebo k němu není přiřazen číselník uvedený v této příloze. Ve spojení s informačním prvkem nebo parametrem stanoví typ, formát a délku hodnot údajů v datovém souboru a případně i jejich měrnou jednotku; v některých případech (pro identifikační číslo organizace a pro rodné číslo) stanoví i logickou kontrolu struktury hodnot.

- 5) Doména, která je účelově vytvořeným seskupením (zpravidla podmnožinou) objektů číselníku nebo datového typu. Představuje soubor hodnot, které parametr v dané konkretizaci nabývá nebo může nabýt podle použitého operátoru předřazeného doméně. Doména k číselníku je obecně definována ve formě výčtu vybraných elementárních nebo součtových položek podle bodu 3; položky domény přitom mohou mít hierarchické uspořádání. Doména k datovému typu je definována jako interval nad zvolenou množinou hodnot datového typu.

Jako operátory domén nad číselníky jsou používány:

- a) operátor „Výčet“ (alternativně označovaný znakem „V“ nebo „v“), označující použití všech prvků domény při statické konkretizaci parametru doménou číselníku,
- b) operátor „Několik“ (alternativně označovaný znakem „M“ nebo „m“), označující použití jednoho nebo více prvků domény při dynamické konkretizaci parametru doménou číselníku,
- c) operátor „Existuje“ (alternativně označovaný znakem „E“ nebo „e“), označující použití právě jednoho prvku domény při konkretizaci parametrů doménou číselníku – pouze pro účel stanovení vykazovací povinnosti u datového souboru nebo informačního prvku.

Jako operátory domén nad datovými typy jsou používány:

- a) operátor „Existuje“ (alternativně označovaný znakem „E“), označující použití právě jednoho prvku domény při statické konkretizaci parametru doménou datového typu – pouze pro účel stanovení vykazovací povinnosti u datového souboru,
- b) operátor „Suma / Agregace“ (alternativně označovaný znakem „s“), označující použití součtu hodnot domény při statické konkretizaci parametru doménou datového typu,
- c) operátor „Několik“ (alternativně označovaný znakem „M“ nebo „m“), označující použití jednoho nebo více prvků domény při dynamické konkretizaci parametru doménou datového typu.

- 6) Datová oblast, která představuje konzistentně popsanou množinu údajů odvozených od informačních prvků, jež ze zvoleného hlediska sledování spolu věcně souvisejí a umožňují získat požadované informace. Informační prvky mohou být v datové oblasti hierarchicky uspořádány. Datová oblast je základním objektem pro metodický popis údajů a stanovení struktury datového souboru. Struktura datové oblasti bývá kromě přiřazených informačních prvků tvořena sadou dimenzionálních parametrů, které mohou nabýt nejméně dvou hodnot, tj. konkretizovaných pomocí domén nad číselníky nebo datovými typy s platností pro datovou oblast jako celek.

- 7) Datový soubor, který představuje konkrétní seskupení datových oblastí, zpravidla se silnějšími věcnými a formálními vazbami, které je metodicky popisováno a informačním systémem v určitých fázích zpracováváno jako celek. Datové soubory jsou obvykle členěny do několika částí, které seskupují věcně související datové oblasti přiřazené datovému souboru do logických celků. Pro automatizované zpracování výkazu je datový soubor členěn do matic odpovídajících datovým oblastem.

Grafické znázornění struktury v metodickém popisu datového souboru uvedeném v této příloze obsahuje specifikaci:

- a) údajů vykazovaných bankou, pro které jsou políčka v grafickém znázornění struktury bez doplňkového vnitřního popisu,
 - b) údajů sdílených v rámci daného výkazu nebo několika výkazy, které jsou v grafickém znázornění struktury označeny odkazem na příslušné datové oblasti,
 - c) údajů dopočítávaných Českou národní bankou v rámci zobrazené struktury datového souboru při přijetí výkazu, které jsou v grafickém znázornění struktury označeny slovem „Dopočet“,
 - d) údajů nesledovaných Českou národní bankou v daném výkazu (tj. údajů bez věcné náplně, nepřipustných, nevykazovatelných vykazujícím subjektem nebo nepožadovaných), které jsou v grafickém znázornění struktury označeny křížkem.
- 8) Kontrola, která představuje požadovaný matematický nebo logický vztah nebo soubor vztahů mezi údaji v datových souborech a příslušných výkazech. Kontroly jsou stanoveny a při přejímání datových souborů nebo výkazů uplatňovány jako:
- a) jednovýkazové kontroly, určené pro kontrolu vzájemných vazeb údajů v rámci jednoho výkazu, resp. odpovídajícího datového souboru, nebo pro kontrolu nevykázání hodnot údajů s nepovolenou kombinací parametrů, s výlučnou příslušností kontrol k tomuto datovému souboru (a tvořící proto neoddělitelnou část jeho celkového popisu),
 - b) mezivýkazové kontroly, určené pro kontrolu mezivýkazových vazeb údajů skupiny vzájemně provázaných výkazů, resp. odpovídajících datových souborů. Každá mezivýkazová kontrola je formálně přiřazena ke zvolenému datovému souboru z této skupiny s platností pro všechny datové soubory provázané danou mezivýkazovou kontrolou; případná chyba objevená kontrolou může být způsobena chybnou hodnotou resp. chybnými hodnotami v kterémkoliv datovém souboru skupiny. Do mezivýkazových kontrol jsou zařazeny i kontroly sledující vztahy mezi údaji jednoho výkazu sestaveného k různým termínům.
- V metodice a při provádění jednovýkazových a mezivýkazových kontrol jsou využívány následující druhy kontrol:
- 1. chyba (označená „err“), při jejímž nesplnění jsou vykázané údaje jednoznačně považovány za nesprávné¹⁾ a jejich převzetí je Českou národní bankou odmítnuto,
 - 2. podezření na chybu (označená „expl“), při jejímž nesplnění existují určité nesrovnalosti ve vykázaných údajích a banka je požádána o potvrzení správnosti nebo opravu dat,
 - 3. upozornění (označená „warn“), při jejímž nesplnění existují určité pochybnosti o správnosti¹⁾ nebo přesnosti²⁾ vykázaných údajů, ale dodané údaje jsou formálně považovány za správné s možností dodatečného ověření podle § 3 odst. 2 tohoto opatření,
 - 4. informativní (označená „inf“), se zvláštním režimem provádění podle § 3 odst. 2 tohoto opatření.

1) § 2 odst. 2 opatření České národní banky č. 10 ze dne 6. listopadu 1997.

2) § 2 odst. 3 opatření České národní banky č. 10 ze dne 6. listopadu 1997.

Jednotlivé kroky kontrol druhů 1, 2 a 3 jsou v tomto opatření uvedeny ve dvou věcně si odpovídajících zápisech, a to:

1. sémantický tvar kroků kontroly, jako syntakticky přesně definovaný kontrolní výraz vyjádřený sémantickým zápisem s využitím příslušných objektů metainformačního systému a s uvedením přípustné odchylky pro účely automatizované přípravy a kontroly dat příslušných předávacích datových souborů,
2. uživatelský tvar kroků kontroly, jako kontrolní výraz navazující na příslušné řádky nebo sloupce grafického znázornění struktury podle části 2 přílohy a § 2 odst. 3 tohoto opatření.

Informativní kontroly jsou zapsány formou volného nebo částečně formalizovaného textového popisu matematicky správného nebo logicky odpovídajícího vztahu vykazovaných údajů; zápisy těchto kontrol nejsou systémově navázány na jiné objekty metainformačního systému.

- c) kontroly časových řad, určené pro kontrolu časových vazeb údajů, tj. souladu vykázaných hodnot vybraných údajů s předchozími hodnotami v časových řadách příslušných údajů. Jedná se o kontroly typu podezření na chybu („expl“). Algoritmus těchto kontrol je společný pro všechny případy podle části 8 této přílohy a není pro kontrolované údaje opakovaně definován specifickým zápisem u jednotlivých datových souborů.

B. Zápis vazby na účetnictví v informačních prvcích

Zápis vazby informačního prvku na účetnictví (dále jen „vazba“) je tvořen výčtem přiřazených syntetických účtů a/nebo účtových skupin a/nebo účtových tříd³⁾ (obecně „prvek účtové osnovy“) příslušejících k jedné nebo více účtovým osnovám a zpřesňujících atributů u jednotlivých prvků účtové osnovy. Zápis vazby u informačních prvků v části 4 přílohy je proveden zkrácenou formou a je tvořen následujícími složkami:

- 1) Výčet prvků účtové osnovy, které jsou přiřazeny k danému informačnímu prvků v souladu se slovní charakteristikou, provedený pomocí kódů prvků účtové osnovy stanovených v části 9 přílohy. V závislosti na parametrech konkretizujících údaj popsany informačním prvkem se jedná o vazbu přímou, kdy příslušné prvky účtové osnovy jsou přímým datovým zdrojem pro hodnotu údaje, nebo nepřímou, kdy pro získání hodnoty údaje jsou potřebné ještě další zdroje dat nebo následné úpravy. V informačních prvcích pro výkazy s datovými soubory řady KISIFE je uvedena pouze vazba na účetnictví pro banky, které jsou členy regulovaného konsolidačního celku; vazby na účetnictví pro ostatní členy regulovaného konsolidačního celku stanoví vykazující banka nebo ovládající osoba podle obsahového vymezení jednotlivých informačních prvků.

Vazba s použitými syntetickými účty je závazná v plném rozsahu pouze pro banky využívající syntetické účty podle části 9 této přílohy. Pro ostatní banky je závazná

3) § 4 odst. 2 a část 9 přílohy.

v rozsahu odpovídajících účtových skupin a účtových tříd; vazba na syntetické účty má v tomto případě pouze informativní charakter sloužící pro zpřesnění obsahového vymezení informačních prvků.

2) Typ vazby prvku účtové osnovy, definovaný pro jednotlivé prvky účtové osnovy uvedené ve výčtu podle bodu 1, který stanoví:

- a) požadavek na zůstatek nebo obrát účtů,
- b) požadovaný charakter zůstatku nebo obrátu účtů (debetní, kreditní, výsledný),
- c) způsob zahrnutí zůstatků nebo obrátů účtu do hodnot údajů popsaných příslušným informačním prvkem (nekompenzovaně, kompenzovaně).

Pro typ vazby prvku účtové osnovy jsou definovány následující hodnoty:

Zkrácený zápis	Hodnota	Význam
DZ	Debetní zůstatek	Zůstatek na debetní straně účtu (event. příslušný zůstatek v souhrnu za účtovou skupinu / třídu). U aktivně-pasivních a obdobně použitých účtů (včetně běžných) jde o nekompenzovaný zůstatek.
KZ	Kreditní zůstatek	Zůstatek na kreditní straně účtu (event. příslušný zůstatek v souhrnu za účtovou skupinu / třídu). U aktivně-pasivních a obdobně použitých účtů (včetně běžných) jde o nekompenzovaný zůstatek.
VZ	Výsledný zůstatek	Výsledný (kompenzovaný) debetní nebo kreditní zůstatek účtu se znaménkem odpovídajícím charakteru zůstatku a sledované veličiny, resp. jejímu umístění ve výkaze. To znamená, že buď (výsledný debetní zůstatek < 0 a výsledný kreditní zůstatek > 0) nebo (výsledný debetní zůstatek > 0 a výsledný kreditní zůstatek < 0) podle postavení informačního prvku ve výkaze.
VDZ	Výsledný debetní zůstatek	Výsledný (kompenzovaný) debetní zůstatek účtu, tj. jestliže debetní zůstatek $>$ kreditní zůstatek. Užívá se i pro aktivní účty používané jako aktivně-pasivní, které nemohou mít výsledný kreditní zůstatek.
VKZ	Výsledný kreditní zůstatek	Výsledný (kompenzovaný) kreditní zůstatek účtu, tj. jestliže kreditní zůstatek $>$ debetní zůstatek. Užívá se i pro pasivní účty používané jako aktivně-pasivní, které nemohou mít výsledný debetní zůstatek.
DO	Debetní obrát	Nekompenzovaný souhrn obrátů účtu na jeho debetní straně (event. souhrn příslušných obrátů za účtovou skupinu / třídu).
KO	Kreditní obrát	Nekompenzovaný souhrn obrátů účtu na jeho kreditní straně (event. souhrn příslušných obrátů za účtovou skupinu / třídu).
VO	Výsledný obrát	Výsledný (kompenzovaný) debetní nebo kreditní obrát účtu se znaménkem odpovídajícím charakteru zůstatku a sledované veličiny, resp. jejímu umístění ve výkaze (analogicky k výslednému zůstatku).

Zkrácený zápis	Hodnota	Význam
VDO	Výsledný debetní obrat	Výsledný (kompenzovaný) debetní obrat účtu, tj. pro debetní obrat > kreditní obrat.
VKO	Výsledný kreditní obrat	Výsledný (kompenzovaný) kreditní obrat účtu, tj. pro kreditní obrat > debetní obrat.
KDO	Kreditní nebo debetní obrat	Debetní nebo kreditní obrat brutto - nekompenzovaný (popř. výsledný) podle charakteru dané veličiny nebo upřesnění v metodickém popisu výkazu.

- 3) Rozsah syntetického účtu v prvku účtové osnovy, který stanoví, zda-li je do vazby zahrnován zůstatek nebo obrat celého syntetického účtu (resp. jednotlivých syntetických účtů dané účtové skupiny nebo účtové třídy), nebo jeho část, která je obvykle představovaná analytickým účtem nebo souhrnem vybraných analytických účtů. Ve zkráceném zápisu vazby se uvádí pouze informace o omezení vazby na analytické účty.

Stanovený rozsah syntetického účtu je definován následujícími hodnotami:

Zkrácený zápis	Hodnota	Význam
Neuvádí se	Celý syntetický účet	Zůstatek nebo obrat celého syntetického účtu nebo celých účtů příslušné účtové skupiny / třídy.
a	Analytický účet	Zůstatek nebo obrat odpovídajícího analytického účtu nebo vybraných analytických účtů k uvedenému syntetickému účtu (resp. k účtům příslušné účtové skupiny / třídy), popř. část zůstatku nebo obratu syntetického účtu (resp. příslušných syntetických účtů) odpovídající slovní charakteristice informačního prvku.

- 4) Omezení syntetických účtů zahrnutých v prvku účtové osnovy, který v případě potřeby stanoví volitelnou nebo závaznou redukci (resp. výběr) syntetických účtů z účtové skupiny nebo třídy uvedené ve vazbě, popř. volitelné použití jednotlivě uvedených účtů.

Pro jednotlivé typy omezení zahrnutých syntetických účtů jsou definovány následující hodnoty:

Zkrácený zápis	Hodnota	Význam
v	Výběrově	Volná vazba na účty příslušné účtové skupiny / třídy popř. i na jednotlivě uvedené syntetické účty, kde si vykazující subjekt může zvolit pouze některé syntetické účty s ohledem na vlastní postupy účtování (a to i při používání doporučených syntetických účtů podle směrné účtové osnovy).
b	Bez	Vyloučení syntetického účtu nebo účtové skupiny ze stanoveného hierarchicky nadřazeného prvku účtové osnovy, s případnou možností uvedení stejného syntetického účtu nebo účtové skupiny v zápisu vazby s jinými hodnotami některých složek zápisu.

- 5) Operátor zapojení prvku účtové osnovy do vazby, který stanoví, vstupuje-li odpovídající hodnota zůstatku nebo obratu účtů příslušného prvku účtové osnovy do údajů, které jsou popsány daným informačním prvkem, jako kladná nebo záporná. Ve zkráceném zápisu vazby se uvádí pouze informace o přiřazení operátoru minus k prvku účtové osnovy.

Hodnoty operátorů zapojení prvku účtové osnovy do vazby jsou následující:

Zkrácený zápis	Hodnota	Význam
Neuvádí se	Plus	Hodnota zůstatku nebo obratu prvku účtové osnovy je uvažována jako kladná (a sčítá se s hodnotami zůstatků nebo obrátů ostatních prvků účtové osnovy obsažených ve vazbě).
—	Minus	Hodnota zůstatku nebo obratu prvku účtové osnovy je uvažována jako záporná (a odečítá se od hodnot zůstatků nebo obrátů ostatních prvků účtové osnovy obsažených ve vazbě).

Výše uvedené složky jsou v zápisu vazby zastoupeny v následujícím pořadí:

1. operátor zapojení prvku účtové osnovy do vazby (uváděna jen hodnota Minus),
2. číselný kód prvku účtové osnovy,
3. typ vazby prvku účtové osnovy,
4. rozsah prvku účtové osnovy, složený ze dvou složek uváděných v pořadí
 - a) rozsah syntetického účtu v prvku účtové osnovy (uváděna jen hodnota Analytický účet),
 - b) omezení syntetických účtů zahrnutých v prvku účtové osnovy (uváděné jen v případě potřeby).